

mogoče razumeti do kraja samo iz širšega družbenozgodovinskega procesa, ki je strukturiral oboje — tako nastanek enotnega knjižnega jezika kot vznik literarno-estetske produkcije v tem jeziku. Kljub temu pa iz opisanega procesa ni mogoče razbrati potez, ki bi bile za slovensko literaturo konstantne, razen seveda v zunanjem smislu njene jezikovne poenotenosti in normiranosti.

Pač pa je ta proces prav na svojem začetku obsegel tudi komponento, ki je imela bistveno vlogo ne le v nastanku slovenske literature, ampak je nato v njenem razvoju izpričala vse lastnosti prave konstante — kar je zadosten razlog, da ji mora raziskava slovenskih literarnih konstant posvetiti posebno pozornost; ta komponenta je seveda ideja slovenskega naroda oziroma realni proces njegovega formiranja, proces, ki je zajemal vase tudi razvoj slovenske literature, s tem ji pa nehote vtisnil prav posebne, bolj ali manj konstantne lastnosti.

(Se nadaljuje)

Danilo
Lokar

Na morje

LETETI, LETETI

Ko sta s kolesi vozila Inđa in Irenej, kmalu po sončnem vzhodu od Oslavja proti Soškemu mostu, sta izza ovinka uzrla sredi ceste Fefo in Dominika. Zamahnila sta z rokami in jima zaprla pot.

Pozdravili so se s smehom in zajahali kolesa. Vsakdo se je bal rušiti lepoto pričakovanja. Molčali so in zgovorno zrl predse.

Mesto se je dramilo. Tu je hitela okoliška ženska po pločniku, tam je prečkala starka cesto proti cerkvi, izletniki so hiteli na postajo, drugače pa so bile ceste čiste in prazne. Že je bil drevored za kolesarje, že je bil za njimi vreščeci sadni trg, še je bilo treba izdelati ulico in še eno in še eno in zunaj so bili na široki odprti planjavi.

Nad polji so bili v zraku škrjanci. Pojoči brizgi so plezali drobni in žvrgoleči kvišku, se sredi pesmi ustavljali v zraku, se vrteli na mestu, odpeli svojo kantileno in se metali utrujeni na tla. Bilo jih je vse polno. Ko si odkril dva, tri, pet, so se vrstili še naprej novi in polnili zrak z žvrgolečo pesmijo, ki se je med sabo prepletala vse do obzorja. Trave ob cesti so se bliškale v rosi. Cesta je bila ravna, vzdignjena in odprta

Inda in Dominik sta vozila spredaj vštric, molčala sta s smejočima obličjema. Fefa in Irenej sta zastajala, ker sta gledala in hotela opazovati njune pregibe nog. Ženi sta bili razoglavi. Oblečeni sta bili v pisane dirndle z rdečima predpasnikoma in kratkimi rokavci. Fefi so se svetli lasje razpletali, kodri so nihali v jutranjem soncu in se bleščali.

V vožnji sta pridržavala, zdelo se jima je, da plavata po zraku, poletno sonce z jasnega neba ni še razodelo vse svoje moči. V zraku se je še držal nočni hlad in se počasi umikal.

Mesto je bilo že daleč. Začuli so jutranje zvonove za sabo in se bližali reki. Na levo roko od asfaltirane ceste se je svetilo veliko naselje. Cesta se je počasi vzdignila. Zašla je med bregove in se umerjeno zvijala z desne na levo in z leve na desno. V skalovju ob cesti so bile vsekane kaverne, celica ob celici. Mlade ciprese so stale ob strani in se vile v dolgi vrsti v hrib.

Fefa je stopila s kolesa, Dominik, ki je bil daleč pred njo, se je oziral. Počasi je ustavljal kolo in izstopil. Tudi Inda je hotela peš. Šla sta prav počasi.

V soteski med brežinami je bilo sonce že močno. Pred redkimi hišami so stali ljudje in se ozirali po cesti. Pravkar so bili vstali.

Cesta se je vzpenjala vse močneje. Hiš ni bilo več, le ciprese v soncu, kaverne v pečinah napol zasute in asfalt. Bil je še trd, hladen in orošen od noči. Vrh vzpetine je stala mala krčma, rdeče je bila pobarvana. Pred vrati so stale stolice in dve mizi med oleandri.

Cesta je šla spet položno visoko med bregovi. Fefa se je smejala.

— Vse se mi zdi, da ne bo sonca premalo.

— Sonce, voda, zrak, kamenje in skalovje — kaj še?

— Je. Ali med vse to je položen človek.

— Srečen.

Poznaš Plinija mlajšega? Njegova pisma. Pripoveduje, kako so znali stari Rimljani živeti; porabiti življenje.

— Ah ti! Zmerom z nekimi knjigami in avtorji. Svet je stal že pred vsem tem.

— Zato pa ni manj lep. Nasprotno, lepši je prav spričo tega.

— Da, zavestna si pa.

— Zavest je stopnjevanje, je vzdigovanje, — ali morda celo poglobljanje?

— Vse je.

— Meni je umetnost le stopnjevanje življenjske zavesti. Pomisli na italijansko renesanso, na francoske slikarje, kiparje, pisatelje XIX. stoletja. Kakšen veletok!

— Res je, da je človek srečen le v goreči zavesti.

— Ali pa nesrečen. Vse je odvisno od tega, kakšno naravo nosi v sebi.

Zvonko se je zasmejala. Pogledala ga je in vanj se je ozrla dolga vrsta širokih, belih zob.

— Vem, kaj misliš, — in zasmegal se je tiho. — Glavno je, da ima človek sam sebe v lasti, — je rekel.

Spet se je zasmejala s svojim prisrčnim smehom in se sklonila, kakor da bo nekaj pobrala.

— Misliš, da bi samega sebe tudi ne mogel imeti? — je rekla.

— Celo to mislim. Da bi ne imel samega sebe v lasti.

Dominik in Inda sta jadrala na kolesih in Dominik je zamahnil z roko.

Asfaltna cesta je šla visoko v položni črti. Ciprese so bile bolj visoke in šle s cesto vred naprej.

— V tej soteski so uporabili Avstrijci v vojski l. 1916 proti Italijanom prvič strupene pline. Dolina in vreme sta bila ugodna. Prišlo je nepričakovano. Na tisoče mrtvih in poškodovanih.

— Brrr. Ciprese so spomin na to, kaj?

— Menda.

Spet so se vrstile v živi skali globoke kaverne.

Irenej je prislonil kolo ob cipreso in splezal noter. Genovefa je ustavila korak.

— Kako je v rovu? — je vprašala.

— Ah, hladno je pod zemljo, ledeno.

Sonce se je vzpenjalo v višino. Pripekalo je v pravem zmagoslavju.

Dominik se je ustavljal daleč naprej. Zavihtel je roko.

Cesta se je že spuščala. Na levo stran se je soteska odprla, pokazala so se polja, travniki. Zadaj je bila vas. Zvonik s štirioglato, malo strmečo streho je gledal skozi drevje.

Šli so peš in pokazala se je vasica v globeli. Ljudje so stali okoli cerkve.

Poti so se cepile. V nižino v hosto je padal klanec. Asfaltna cesta pa se je mogočno vzpenjala. Na vrhu so obstali. Dominik je plosknil z dlanmi.

— Morje! — je zakričal.

Genovefa je prišla počasi. Obstala je na prevalu in se zastrmela.

— Ah!

Brezkončna plan spodaj je bila čisto mirna. Sredi planjave, ki je bila vsa zatopljena v ultramarinu, so bili beli valovi komaj vidni.

Cesta se je spustila od velike hiše na prevalu v polkrogu navzdol.

— Imaš dobro zavoro?

— Kot čudež dobro.

Kolesa so zletela.

Na desno se je odprla široka ravan ob morju. Prečila jo je čista reka, ki se je komaj ganila. Na levo pa Kras, skladovi skalovja in gmajne brez konca, vse v hrib.

Sredi goličav v dolini na obe strani ceste je stala, začudena, od vojske še raztreskana vasica. Kar je bilo hiš in cerkev, so bile na novo pozidane. Izmed skalovja se je zdela le naslikana, ne pa resnična.

Stezica je peljala po pečinah do morja. Za hip se je skrila med bori, ki so bili kakor dežniki razpeti in nagnjeni od burje.

Ribiška kočja je stala pod strmim bregom skrita.

Dominik je posadil kolo na ramo in spet mahal.

— Naprej! Tukaj smo!

Genovefa je zaostajala in se ozirala.

— Kakšen samotni svet.

Nikjer človeka. Le na obzorju na zahodu so se vzdignili dimniki in žerjavi v ladjedelnici.

Dominik je bil v hipu v kopalkah.

Genovefa si je položila dlan nad oči kakor strešico in iskala po valovih. Morje je pljusalo, da si komaj slišal.

— Ko mislijo drugi, da sem v Weimarju, sem že v Jeni, — se je glasno zasmel Dominik in se zazrl v breg. Vprašal je:

— Ali sem prav povedal?

Fefa se je počasi spuščala po skalah proti koči.

Dominik se je zleknil v belem pesku.

— Še ne peče. Ali kakor žerjavica bo ob dveh popoldne.

Inda je sedela na hodniku pred kočo in božala zajetnega mačka. Maček je bil velik in se je komaj pretaknil skozi luknjo v vratih v kočo. Vzela ga je v naročje, maček se je voljno stegnil in se dal gladiti. Kmalu je tudi zaprl oči in predel.

— Mače, muc! — ga je nagovarjala.

Genovefa je prisedla in se leno slačila.

Inda je šla okoli pečin in se pokazala daleč na vzhodu. Bila je popolnoma naga in kazala svoj široki hrbet.

— Kakšno telo, — je mislil Irenej in zrl proti kopalki, ki si je razpletala lase in vtikala nogo v vodo, kakor v tuj element.

— Čisto po grško urezana. Ramena, boki, hrbet — skladno. Bela se sveti kakor jadro na vodi.

Šel je po ozki strugi, kjer so izpirali ribiči mreže, in se ustavil sredi divjih trav in ločja. Zrl je proti oddaljeni kopalki, ki je sedela do pasu v vodi.

— In vendar je popolnoma ravnodušna za ves svet, ki ni svet njene sfere. A senzitivnost je skoraj vse, če hoče človek veliko objeti. A ona tega ne potrebuje. Samo svoje območje.

Vrgel se je v morje in plaval v nasprotno smer. Daleč zunaj ga je zajel mrzel val vode. Tu je bilo ustje sladkovodne reke, ki je prihajala pod zemljo s Krasa. Ko se je vrnil, je bil spočit in se zleknil v pesek ob Genovefinih nogah.

Na lahko se je dotaknil kolena v pogačici.

Ležalka se je nasmehnila in ni odprla oči.

— Kaj sem ti že pravila, kako sem se prvič možila?

— Povej!

Bil je kmečki fant in bilo je po materini smrti. Šla sem na vas, da bi si zdravje popravila. Bil je prav čeden, sramežljiv in razumen. Tudi če je molčal, sem videla v njegovih črnih očeh, kako je. Dolgo ni hotel na to resno pomisliti, nazadnje pa sva ga z Urško le preverili, da sem čisto odločena.

— Kdo bo pa kupal in živini postiljal in otroke dojil?! — je vprašal z rdečico na licih, a mislil je seveda mene izobrazbenko, razumnico. Vidiš, najprej je mislil praktično, potem šele —. A jaz sem praktična šele na drugem ali tretjem mestu, ne na prvem, kakor drugi ljudje. Tako je bilo vse narobe

v moji možitvi. Namesto da bi on hodil k meni v vas, sem hodila jaz. — Rad bi te bil takrat poznal.

Urška je hotela kar zares. »Bom že jaz vse preskrbela, vi boste samo zibal«, se je zasmejala. Meni pa ni bilo do smeha. Fant se je počehljal za ušesom in začel tuhtati. Res me je življenje na moč zanimalo, ali spomnila sem se na svoje telo. Kaj zdrži na dolgo dobo? Kaj zmore? Zamislila sem se in se začela v srcu poslavljati od prelepe zamisli. Fant pa je postajal zrel. Čisto nazadnje sem se še spomnila svojih številnih stricev in njihovih žena, teh mestnih brdavsov. To bi bili vihali nosove. Denarja mi ni manjkalo in poskušala bi bila z »vzorno kmetijo«. To je veselilo posebno Urško. A jaz sem videla samo sebe — drobno grlico poleg njegove pesti, ki bi uvila podkev. Ne, ne, sem si rekla, ne greha. Le po zemlji mi je žal, po rdeči prsti, po hrastovih, mahovitih hostah in logeh, vinogradih, njivah in voleh. Sladkogrenak je spomin. Kakšna žival je vol. Si že kdaj gledal v njegove oči? Tako sem začela premišljevati in umikati roke — obenem.

Morje se je hahljalo. Kakor daleč je segala sinja plan in se zlivala brez črte v nebo, povsod so blesteli vali, iskri se, šepetali, valovili in se prelivali, sijali so beli grebenčki. Sonce je sijalo z noro iskrenostjo in morje mu je bilo zrcalo. In sonce se je ravnalo pred svojim zrcalom in gledalo globoko vanje, se čudilo svoji iskrivosti in gledalo, hotelo prav do dna. Morje pa je pod temi pogledi vzdrhtevalo, se udajalo v lahnih tresljajih in pošumevalo brez konca. Pa sonce se ni naveličalo. Kakor voljna — nevoljna žrtev mu je ležala vodna sinjina pri nogah, se nemirno tresla in skušala vzdržati prebadajoč pogled. Sonce je stalo negibno in visoko sredi neba.

Genovefa je legla.

— Tista stvarca me je spametovala. Spoznala sem dvoje. Prvič, da se moram slejkoprej omožiti, in drugič, da si moram vzeti v zakon življenjskega človeka, ki ni pozabil svojega nosa v bukvah. Tožilo se mi je po prsti, gnjeni, rjavo rdeči prsti. Jela sem se ozirati okoli sebe.

Zaprla je oči in dolgo molčala. Irenej se je primaknil in jo poljubil na bedro. Stresla se je po vsem životu in ostala mirna. Pesek je bil vroč in tudi bedro je bilo razbeljeno.

— Ne rečem, da sem iskala prav telebana; našla sem ga pa le. Iskala sem naravo, ki je mati in oče, brat in sestra, otrok, vnuk in boter, vse ob enem, tema in luč. Vleklo me je v smer prirode kakor tebe. Seveda pa mi ni vseeno, če jo zrem od enega konca, namesto od drugega.

Irenej je vedel, da je povezan z Genovefo, povezan z njo s svojo željo po življenju, povezan z radovednostjo o prav tem življenju. Kaj bolj? Zdelo se mu je, da je vendarle radovednost nad vsem. To je pravi studenec, ki ne presahne, žila, ki se ne posuši, žila, ki bije noč in dan.

Kako hodi življenje? Kam gre? S kom gre in kako gre? In zakaj ne hitreje, zakaj tako počasi, zakaj ne preskoči, zakaj ne poskoči in se ne požene v višave? In za vsakega posameznika sta se zanimala, ga imela v mislih, v očeh, mu držala prst na žili — ali bije prav, ali bije polno?

Da, da, bil je velik in skupen tok v njiju in vedela sta to in vedela, da ju ta skupni tok veže, da jima pomaga naprej in tudi, da ju nosi kakor ladjo,

ki se težko ziblje. Bila sta težko obložena, nič ni pomagalo, in vendar sta bila lahka, da bi bila mogla leteti.

Življenje, ah kakšna strašna stvar, od kod se jemlje, kam neki gre?

V tej zavesti sta se včasih zazrla drug v drugega, pomislila, ne, onemela in nista mogla naprej.

Ali to je bil samo redek samotni hip, ko sta se ujela v enoten ritem, se zdrznila in hitela naprej, vsak sam zase, na lastno roko.

Ne, ne, bilo je čisto prav tako, vsak sam zase na svojo roko in vendar združena, priklenjena telo k telesu, duh k duhu v enotnem ritmu, da je odmevalo, kakor odmevajo železni stroji v tovarni.

Šlo je za življenje, zmeraj je šlo samo za to in nič drugega, za ta strašni veletok, ki se je gnal med njima, ob njiju, povsod, in ni bilo mogoče dognati ne spoznati, odkod prihaja in kam gre.

Ali bil je tu in ju nosil kakor ladjo.

Irenej je pazil nanjo kakor na sam sebe in vedel, da to ni ljubezen, vedel, da je to nekaj drugega.

Ali kaj je bilo? Bila je skupna zavest, ki ju je družila in silila, da sta morala misliti drug na drugega. Ali je to bilo samo prek duha, ne telesa. Telo je bilo samo zraven, ne pa prvo. Prvo je bil veletok skupne zavesti, ki ju je gnal. —

Dominik in Inda sta stopila v barko in veslala prav počasi ob bregu. Skoraj leno sta zamahovala z vesli. Inda se je pri tem sklanjala globoko predse. Veslala sta proti zahodu in ko sta prišla do ustja reke, ju je zaneslo nizdol. Dominik se je ozrl in zamahnil z roko, kakor da se poslavlja, in pokazal pred sabo.

Nad morjem je krožila jata golobov. Sonce se je začelo spuščati. Galebi so prišli bliže in silovito hreščali. Obletavali so mrhovino in se spuščali nad gladino, prišli so novi in prepodili prvo jato. Nato so enakomerno krožili nad tem mestom in se zapovrstjo poganjali v vodo. Med krikom in prhutanjem s krili so držali vseeno nekak red, ko so se spuščali.

Dominik in Inda sta se zasukala proti pticam, a te se niso dale prepoditi. Vzdignile so se više in hreščale glasneje.

Barka je pristala. Inda je izstopila previdno in se ozrla na morje. Dominik je plaval še naprej ven, razločila je samo glavo in vodo, ki se je za njim penila. Ko se je vračal, je plaval na hrbtu in prav počasi suval z nogami od sebe in krilil z rokami, kakor da zajema vodo. Bližal se je počasi in zdelo se ji je, da se ne zgane z mesta. Ko je prišel v plitvino, je poskočil ročno na noge.

— Truden?

— Spal bi.

Odpirali so nahrbtnike. Inda je razgrnila prtiča in zavitke. Zajemali so vsekrižem pečenko, sir, jajca, kumarice, nagnili požirek žganja, si delili sadje.

Jaz pa vem za studenec! Kakšna vodica! — je rekel Dominik. Tja so se napotili vsi štirje.

V bregu nad močvirjem je stala zidanica sredi dolinice in polja. Zrel ječmen se je že osipal. Niže so stale vrste trt. Poljce s hišo je bilo ograjeno vsenaokoli s trnjem, ki je bilo vpleteno v živo mejo.

Dominik je segel pod tram nad vrati. Vzel je ključ in prinesel iz suhote kanglico na dolgi vrvi. Streljaj od hiše je zijala v skalovju dosti odprta zev. Bila je za glavo široka in peljala v globino. Položil je uho nanjo in prisluhnil.

— Klokota, — je rekel.

Spustil je posodo v zemljo. Nekajkrat je zazvenelo. Štirikrat je privlekel na dan kanglico, ki je bila polna ledenomrzle studenčnice. Odžejali so se in se vračali nad močvirjem po stezi v skalovju. Galebi so kričali z nižajočim se soncem glasneje — — — —

Posedeli so okoli mize z latnikom na visoki verandi nad morjem. Zrak je bil razgret in suh in v popolnem brezvetrju se je Irenej hladil s pahljanjem s časopisom.

— Daj še meni, — je rekla Inda.

Sonce se je dotaknilo obzorja. Goreča obla je padla v sinje, goste megle na obzorju in stala kakor velikanska razbeljena pomaranča na mestu. Sončna pot na morju je postajala tanjša, ožja, ugašala in morje je zgubljalo dnevni blišč. Krik galebov se je odmikal, postajal je nerazločen. Iz velikega mesta na vzhodu je plul parnik na jug in puščal dolgo progo za sabo. Iz pristana pod krčmo se je pomikalo troje čolnov na odprto morje. V kuhinji za verando je zadišalo ostro po ocvrtih ribah in Genovefa je stopila k oknu. Irenej se je zastrmel vanjo.

Bila je vsa rdeča in razgreta od sonca. Na glavi je imela tesno speto ruto, ki je bila povezana z dolgimi uhlji v zatilniku. Inda se je igrala s suhim rumenim listom, ki je bil pal od trte z latnika na mizo.

— Bila mi je poslana na pot, kakor darilo z nebes, — je nadovezal Dominik svojo pariško povest. — Španjolka je bila kakor odrešenje za greh pri Nemki.

— Tudi iz fotografij bi to razbrala, — je rekla Inda.

— Španjolka je bila drobna, podolgovatega obličja in nosa, skoraj koščena in črna, kakor zamorka. Bila je na svoj način zelo pobožna in redkobesedna. Spominjam se je najbolj iz poslednje dobe, ko sva v hotelu skupaj stanovala. Prišel sem k nji zvečer in jo našel v solzah. Pripovedovala mi je že prej, da ima vsak dan gosta na obisku, ki ga ljubi. Na balkon pod oknom je prihajal vrabec in se dal krotko krmiti z dlani. Včasih je priletel hudo utrujen in zdelan z dolge poti po pariških strehah in dvoriščih. Kaj je pač videl vse tam naokoli? »In nekega dne ga ni bilo več. Čakal sem nanj dolgo v noč. Potem sem ga v mislih spremljala po vseh posebnih poteh sredi bučnih četrti. Čez teden dni sem ga našla zjutraj mrtvega pod oknom. Prišel je umret k meni. Vzela sem azalejo s korenikami in vso prstjo iz lonca in ga zagrebla noter. Zdaj počiva na balkonu pod oknom.«

Krčmarica je prinesla rib in citrone. Irenej je naskrivoma pobožal Genovefo po vročem laktu in rekel:

— Dober tek!

— Volčji, volčji tek! — je odgovorila Genovefa.

Sonce je zašlo in nalegal je prvi mrak. Ribiči so bili že daleč na morju, komaj je oko razločilo tri drobne pike, ki so stale na mestu.

— Kje je danes Španjolka? — je vprašala Inda previdno.

Morda v muzeju v Madridu ali svobodna slikarka, redko piše. Vendar vem, da je ista, kot je bila.

— Pogled je imela prodirajoč, skoraj goreč.

— Goreč je pravilna beseda, — je pribil Dominik. Ker Nemka je bila nekaj drugega. Belopolta blondinka s sinjimi očmi, velikimi, vodenimi očmi. Bila je vsa v telesu, v manikiri in je tako tudi končala. Kot manikirka bogate angleške lejdí. Edino kadar je ljubezensko ponorela, je bila res človek, popoln, ves, dasi precej redko. Njeno široko obličje me še danes preganja v snu. Bila je virtuozinja na klavirju, a ni vzdržala. Opustila je glasbo, ostala manekenka. Zvečer je sedela sredi restavracije in naročala najdražja pikantna jedila. Miza je bila obložena s krožniki in steklenicami, kakor da jih sedi pet naokoli. Prenašala je svoje usnjene kovčke iz hotela v hotel, miru ni imela.

Vstal je daljni mesec in prve zvezde so zaigrale na nebu. Morska plan se je popolnoma spremenila, postala hladna in zalita z belo medlo svetlobo. Novi ribiški čolni so se pomikali iz pristana in se zgubljali sredi bele bleščave.

— Podoba dveh žensk hodi z mano. Pobožna in čista južnjakinja, prežgana v soncu, in kurjepolta severnjakinja, rafinirana, nemirna Hetera. Prva odrešuje drugo.

— Za tebe, — je pristavila Inda.

Na cesti za hišo je polglasno pela harmonika, v temi je iznenada vzdignila glas. Zabučalo je in se razteklo v poletno noč.

Stopili so na cesto omamljeni od sonca in vode, srečni od utrujenosti v hladeči noči, ko je že pala rosa.

Cesta je padla proti vasi in Dominik je vozil s svetilko spredaj. Prišel je v hrib in korakali so molče. Avtomobili so se vračali z izletov.

Posedeli so na hodniku pred krčmo v soteski med hribi in kavernami. Spredaj je bila popolna tema in dobro jim je bilo v temi. Drug drugega niso razločili, le čutili.

Vaški fantje so razgrajali pri sosednji mizi.

— Jaz sem bil mornar, tri leta na morju, — je vstal eden med njimi in vodil besedo. — Moja punca je tako hotela, — je kazal obsežna tetoviranja na obeh laktih — in rad sem ji ustregel. — To je riba, rak in kača. — je razlagal dalje, — a to ni nič. Prišla je druga in terjala, da si dam upodobiti njo na prsih. Ustregel sem ji.

Slekel je jopič in telovnik in privzdignil srajco. Kazal je podobo nage ženske sredi prsnega koša, stala je z vzdignjenimi rokami, kakor plavalec, preden se vrže v vodo. Grohot družbe je zvenel izpred gostilne v tiho noč.

Nato se je tetoviranec sklonil in kazal pri pramenu luči, ki je segal skozi zastor v oknu, hrbet, kjer sta bili upodobljeni dve telesi — strmo eno proti drugemu na vsaki strani hrbtnice.

Fantje so vstali in otipali podobi, kakor da sta predmetni. Mornar se je postavil kakor plavalec, ki skače v vodo, in rekel:

— Ušla mi je ribica, plaval sem za njo, ali skrila se je.

Mladiči so si točili težkega črnega vina.

— Podoba dveh žensk hodi z mano, — je šepnil Dominik kakor v snu. Genovefa in Irenej sta se smejala. V temi je naslonil Irenej Genovefi glavo na ramo in ostal miren; tudi ona se ni zganila. Fantje so ubrano zapeli in visok glas je zaokrožil nad vsemi. Genovefa je polglasno spremljala pesem in ostala negibna. Irenej se je utrujen smehljajal. Inda se je v temi razvezala, sprostila in spremljala petje z visokim glasom. Fantje so prisluhnili in se ozrli. Od bregov se je pesem v odmevu vračala. Nočni ptič je samotno kriknil v daljavi.

Mladiči so se vzdignili. Razšli so se na vse strani. Dvoje pesmi se je prepletalo z brega v breg.

Genovefa je vstala in rekla:

— Čas je.

— Dajmo času čas, — se je smehljajal Dominik in zavozil naglo navzdol, navzdol.

(Odlomek)

Florijan
Lipuš

Sršeni

Nekega dne sem se vrnil pozno ponoči iz gostilne. Čeprav sem bil ob tej uri tako dobro kot neobčutljiv za kakršne koli dražljaje, sem vendar nagonsko dojel, da v kuhinjskem zraku nekaj visi. V prižgano luč je nekaj zaslesljalo, se nato prevrglo v izzivalno brenčanje. V tem sem ga tudi že zagledal, izvod ogromnega kalibra. Ko sem se omotično približal pošasti, je privzdignila peruti in s tipalnicami mereče zavrtala proti

meni. Rumena zadnjica je pohotno kinkala, iz njene konice, natrpane strupa, je pokukavalo spiljeno bodalce, zagnano, nasladno utripalo in iskalo primerne mesta na mojem licu, kot bi se ne bilo že dolgo ali pa še nikoli ne bilo potopilo in izpraznilo v človeškem mesu, zdaj pa se ji končno ponuja prva priložnost za to.